Број 194 У Новом Саду, у уторак 4 септембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Шарлах (црвен).

Једна од најопаснијих заразних болести јесте шарлах. Ова опака боља покоси безброј деце, али и одрасли лако подлежу истој.

У последње време чује се, да по многим местима влада шарлах у јачој мери, с тога неће бити ван одмет, да речемо коју више о тој болести — да је боље познамо, па ћемо се успешније борити против ње

Шарлах је болест прилепчива и врло се лако преноси. Добија се не само додиром са болесником, него се може пренети и стварима које су долазиле у додир са болесницима. Ову болест може да пренесе неко са болесника на друге, а сам да је не добије.

Шарлах почиње редовно са грозницом — високом ватром — крајницима, главобољом, повраћањем и другим сличним знацима, који унапред чине пажљивима родитеље, да се спрема озбиљнија болест Набрзо за тим појаве се на врату и грудима врло ситне, бледо-црвене тачкице, које бивају све гушће и црвеније, док се најпосле по целом телу не оспе црвенило, тако да је цела кожа подједнако црвена. (Код оспе (мрасе) види се између осутих богињица редовна боја коже т. ј. кожа је местимице блеђа, местимице црвеним пегама покривена. Код оспе се богињице изаспу и по лицу, а код шарлаха тек изузетно.) — Ово црвенило траје 4—6 дана, а по некад једва један дан или још краће време.

Врло је значајно код шарлаха поред црвенила у врату (крајника), да им је језик — ако није превучен белином — такођер врло црвен, сув, и по њему се виде ситне црвене бобичице, тако да језик личи на малину.

Шарлах је, као што напоменух, у највише случајева скопчан са крајницима Болесник тешко гута — боли га врат. Ако погледамо у врат, видећемо, да је ждрело јако црвено, жљезде натекле, а врло често видимо да су и белим превучене

По некад та гушобоља тако преузме маха, да родитељи држе, да је гушобоља управо болест, а не шарлах.

Због те забуне дешава се, да се болест врло брзо шири, јер наш свет и данас има ружан и зао обичај, да деци жене дижу врат и провљују крајнике. — Родитељи и не слуте, како им је дете болесно, него се теше „то су крајници — проћиће!“ Пропусте најважнији час, не лече децу као што треба и зло је готово. Таке жене бајалице и што дижу врат иду и другој деци, која не болују од шарлаха, дижу и њима врат и на тај начин пренесу заразу.

Од шарлаха умиру врло многа деца и доста се тешко лечи. Осим тога шарлах оставља за собом врло озбиљне и опасне трагове. После шарлаха и у шарлаху врло лако добију болесници запаљење бубрега, а то врло лако дође главе болесницима. Осим тога наступи код таких болесника врло лако, запаљење и гнојење разних жљезда, зглавака и костију и што је врло важно, — таки болесници лако добају болест у ушима од које многи потпуно оглуве. Ово важи нарочито за оне који се за времена не лече. Настаје једно од најважнијих питање, како да се чувамо од те болести и како да се владамо у њој?

Најбоље ћемо се сачувати од шарлаха, ако не идемо у кућу где болест влада, ако не долазимо у додир са људима, који су код болесника били, или који су из исте куће.

Они људи, који морају, да су у кући, где шарлах влада, треба што чистије да се држе, да често перу руке и лице, да испирују грло — више пута дневно — са ракијом (коју треба испљувати) а са водом у коју смо растворили печене стипсе. (Доста је за два литера стипсе испећи па у литру воде растворити и тиме чешће гушу прати.

Они који су се налазили око болесника, нека не иду међу људе — ни послом док се не умију и руке не оперу. Док дворе болесника треба да обуку тако одело, које ће код куће оставити, кад из куће пођу. Најбоље је припасати какву прегачу (кецељу) или чаршав, да вам одело не долази у додир са болесником, нити са постељом болесничком

Болесника треба одмах у топлу постељу метнути и што пре му лечника звати, јер је шарлах болест опасна и од недогледних последица.

Ако игде, али овде се ужасно јако свети непажљивост родитељска. С тога нипошто не треба покушавати тако зване „кућевне“ лекове, као што је ракија са шафраном, кађење деце, дизање врата и т. д. Нарочито је ракија у такој болести опасна, јер су бубрези и онако у опасности, да не наступити запаљење у њима, па ако још и ракије са шафраном дајемо деци, онда је запаљење бубрега по готову неизбежно И ракија и шафран су љути отров и за одрасле, а некамоли за децу!

Болесну децу треба одмах оделити од здраве. Не треба ни близу пустити болеснику здраву децу Родитељи нека пазе да и сами не пренесу болест на здраву децу, а то ће постићи тако, ако не узимају час болесно, час здраво дете у наручје. Нарочито не, ако се не оперу и не промену одело Ово је, истина, мало теже, али то чување сачува врло често здраву децу од заразе, а што је најглавније, врло често и од смрти!

Лечничке наредбе треба безусловно и најтачније испуњавати Нипошто се не треба са лечником погађати, ово ћемо испунити, оно нећемо, јер то се врло јако свети.

Две су ствари, које родитељи врло тешко испуњавају и то: Да децу држе потпуно одељену и да не пуштају стране у кућу. За ово има и строга наредба власти, по којој се строго казне они који иду у кућу где зараза влада, па ипак свет то слабо слуша, те се због тога и шире лако заразне болести Наш свет обично вели: „неће на мене, ја сам већ старији“. Но то је погрешно схватање. Ево томе истинит пример.

Од првих случајева шарлаха у Новом Саду била су два брата, деца која су била у гостима те су се преко Паланке вратили кући. У Паланци је у то доба владала јака зараза шарлаха Деца се разболу одмах трећи дан по повратку у Нови Сад. Обоје су оздравила иако су имали болест у тешкој мери. Ја сам предузео све најпотребније мере, да се болест не рашири и да је сам не пренесем. Забранио сам, да нико од странних не сме ући у кућу. Но шта је било?

Једна жена, која је преко пута становала, ишла је „на поседак“ родитељима болесне деце, када су деца већ увелико оздрављавала. После тога добије и она шарлах и за три дана умре.

Дакле деца су оздравила, но она кукавица је главом платила своју непослушност. Ишла је у кућу где је било заразе, пре него што је стан очишћен од заразе.

Морам напоменути, да се нисам ни мало изненадио, када ми је њезин муж рекао, од чега је умрла, јер одраслији много теже прекуже шарлах, него деца.

С тога се треба здраво узети на ум и клонити се куће, где болест влада. У таку кућу не треба ни пошто ићи, докле год полиција не изда дозволу т. ј. док не скине са куће „црвену цедуљу“. То бива тек онда кад се стан „дезинфицира“, а то ће рећи, док се стан не очисти од заразе То бива кађењем са извесним лековима, који уништују заразу.

Осим тога ваља запамтити и то, да деца нису здрава чим иште да једу, или чим су веселија. Не, децу треба и морамо држати за болесну — макар како да се здравом осећају — све дотле, док се не оперутају (не ољушти им се кожа). Деца и болесници морају 3—4 недеље у постељи бити. Ово је потребно већ и због тога, што се запаљење бубрега, понајчешће, појави у трећој недељи.

Пре него што би децу пустили међу здраву, треба их чешће окупати у млакој води.

Све кошуље и креветске ствари што су долазиле у додир са болесницима, треба што пре у цеђу прокувати.

По себи се разуме, да треба у свима важнијим питањима упитати лечника за савет. Владајући се у главном по овим упутствима, сачуваћемо се много лакше од заразе и несрећа, које зараза собом носи.

Нови Сад.

Др. М. Свињарев.

Хрватска и Славонија.

»Српска Ријеч« доноси уводни чланак о приликама у Хрватској и Славонији, који се овако свршава:

Сједница хрватске странке права била је веома значајна. Искључење Поточњака, демисија председника Тушкана, писање страних а особито мађарских новина, све навриће на Франков млин. То тим више, што се најпрононсиранија противници Франкови повлаче се у дуге редове. Ова чињеница, коју смо ми у осталом предсказали у неколико наврата, као и говор Загорчев на скупштини, све некако изгледа као да се Хрвати, и то резолуционаши, — повраћају Бечу. Овај духовни вођа хрватске странке права јавно је признао, да је Хрватска ближа Аустрији него Угарској и да је ријечка резолуција тим, што су је одбили Мађари, данас постала »беспредметна«. Додајте томе и њихов апетит на Босну и Херцеговину и гласовити програм од 1894. г. па имате потпуну слику њихову. За оваким савезницима, чак и онда, када најбоље обећавају (а не извршују! Пр. С.) Србима, српски народ неће се ни најмање моћи одушевити. Тим више када зна, да је из редова народне владе изашла злогласна Бадајева наредба против ћирилице, која је штампана ових дана и изазвала међу Србима највећу сензацију, што је у осталом посве наравно.

Ми Срби имали смо драгоцјеног искуства у борби с Хрватима. Признајемо, да смо много пута били наивни и повјеровали лијепим ријечима и кићеним програмима. Особито су ту школу прошла наша браћа у Хрватској и Славонији. Али с том политиком треба једном прекинути и вјеровати само — дјелима. Ако смо браћа треба да братски радимо и да и они буду према Србима искрени.

Доста је било ријечи, треба дјела, и ријешење српског питања.

Рђави знаци.

И бањалучка „Отаџбина“, која се дала повести за загребачком струјом и напала ради-

калну странку због иступа из српско хрватске коалиције, као да је дошла себи и увидела како у хрватским коалиционим странкама мисле искрено са Србима, под горњим насловом пише ово: Прије неколико дана одржавана је велика учитељска скупштина у Загребу, на којој је учествовао велики број учитеља из Хрватске и Славоније На дневном реду је била измјена правила.

Срби учитељи који су до сада били у савезу, осјећајући се потиштеним у свом националном осјећању, хтјели су да предложе више измјена, како би бар донекле били равноправни са учитељима хрватске народности. Но, управни одбор савеза хрватских учитељских друштава, не допусти то, већ је скинуо са дневног реда сваку промену и то једино због српских захтјева.

На то су српски учитељи и учитељице саставили изјаву, да иступају из савеза хрватских учитељских друштава и да хоће да оснују свој савез

Ова се изјава требала да прочита на скупштини, али то „браћа“ хрватски учитељи не допустише. Судећи по овом, изгледа пак као да је пирнуо неки дуги вјетар. Јер ми смо овамо навикли, да послије ријечке резолуције читамо у хрватским и српским напреднијим листовима силне славопеје српско-хрватској слови у Хрватској и Славонији, а сада долази уједанпут изненађење Је ли ово она, толико хваљена, толеранција напредних Хрвата?

Порта и драмски митрополит.

Већ смо јавили, да је Порта енергично захтевала, да драмски митрополит остави Драму. Он је на то одговорио, да све дотле не ће отићи из Драме, док не добије упутство од патријарха, па макар га злоставили. На то дође компанија војника и опколи владичанску палату. У то доба је митрополит депешу од патријарха, у којој му јавља, да може отићи у Солун Прво је држао једну придику у цркви, а за тим га војска отпрати нажељезничку станицу. Кад је дошао у Солун, дочека га валијин ађутант и саопшти му, да му стоји од воље, да се бави у Солуну.

Власт је ухватила до 150 писама митрополитових, писаних на разне високе личности. У њима је упућивао поједине црквене општине, како да заступају грчку ствар, тражио је новаца за грчку пропаганду, из њих се види даље, да је од грчких конзула примао новаца, да је оштро нападао патријарха, што не поступа доста енергично против Порте.

Састанак сабора Хрватске и Славоније

„Пештански Лојд“ и други будимпештански листови доносе да ће се сабор Хрватске и Славоније састати 22. септемвра (5. октобра) о г. „Пештански Лојд“ још вели, да ће се тог дана сабор Хрватске и Славоније насигурно састати. Ми доносимо ову вест по реченим листонима остављајући њима одговорност за истинитост њену, јер још ни један загребачки лист не довоси о том ништа.

Соколске вежбе.

Јавља се члановима „Сокола“ да ће се, после феријалног доба, вежбе одржавати редовно уторником и петком од 8—9 сати увече у гимназијској гимнастичкој сали.

Старешина.

Слика румског збора.

„Србобран“ је донео један крај румскога збора, тамо где су била кола, деца, младићи, те је тим хтео да покаже како је румски збор био мали свега 213 људи и један коњ.

Међутим ђавоља је слика показала у дубини оно, што смо ми већ протумачили у вечерњем јучерањем броју „Заставе“ и што ћемо још протумачити а то сваки и сам може видети.

Администрација „Заставе“ обратила се с молбом на администрацију „Србобрана“, да нам уступи клише оне фотографије а платићемо радо пуну цену клишета. Ми се надамо да ће „Србобран“ радо пристати да и ми донесемо ту слику у „Застави“ коју „Србобран“ назива „радикална брука“. Не учини ли то, ми ћемо се помоћи другим начином, али ћемо ту слику донети а уједно и слику онога празнога простора на коме је био тај збор.

Американски научењак — о Балкану

Читамо у американском листу „Лесковцу“: Професор Виљем М. Слоен са овдашњег чувеног Колумбија универзитета вратио се са свога шестомесечног путовања по Европи, највише по Балкану. Он је професор упоредне историје на помевутом универзитету. Нарочито му је поље — модерна европска политика а нарочито се у последње време бави испитивањем положаја у балканским земљама. Он је пропутовао: Србију, Грчку, Румунију, Црну Гору и Бугарску и бавио се дуже времена у Београду, Букурешту, Софији, Атини и Цариграду. Своје утиске и посматрање намеран је професор да изнесе у једној нарочитој књизи. Колико смо ми могли сазнати, он је врло пријатно изненађен српском културом, нарочито у краљевини. Јако је огорчен на стање у Маћедонији. Професор се изразио: стање је у Маћедонији страшно. Пљачкање и пожари и убијање невиних жена и деце на дневном су реду. Сва ова дивљаштва треба приписати једино разбојничким четама из Бугарске и Грчке.

Јапанска војска.

Руски лист „Новоје Времја“ добио је од свог дописника у Токију занимљив извештај о јапанској војсци. Дописник вели, да сад у јапанској војсци влада највећи ред. У јапанској војсци је врло лако доћи до каквог одликовања. То је војнике размазило и мисле да је њима све допуштено, те чине свакојака недела. За последњих шест месеца одузела је влада одликовања од осам стотина војника. Половина је кажњена ради крађе. Иначе у Јапану не влада богзна какво одушевљење за војништво. Момци најволе лак жинот, неће да иду у кадете и много их је бегунаца („девертираца“) Официри рђаво поступају са војницима, те ови врло често одузимају себи живот. Вели да је, да у јапанској војсци нема ни мало другарског духа. Да се томе злу доскочи, поверила је влада виђенијим људима у војсци, као Курокија, Ногија, Камимуру, да подробно испитају све недостатке јапанске војске. После тога, кад залечи те ране, мисле већ после две године, дићи ће Јапан шесдесет дивизија да се крене на Азију.

Време.

Према телеграфском извештају од 16. септембра биће западно топлије, а северно киштовито и ледено време.

ЛИСТАК.

Другови.

— Максим Горки. —

Једног од њих су звали Пљасиногa, а другога Уповајушчи, а по занату су обојица били лопови.

Становали су на крај вароши, у некој од черпића и дрва збубаној колебици. Крали су у околним селима, јер у вароши нису смели, а у преграђу нису имали шта.

Обоје су били отрезни и скромни — ако су гдегод згепили комад платна, капут, кошуљу или какво оруђе или по које пиће, онда за дуго нису ишли ни бливу томе селу. Али поред све њине опрезности, околни сељаци су их добро познавали и претили су им, да ће обојицу датом приликом уцмекати. Само што овака прилика никако да се пружи сељацима и два друга, иако већ неких шест година слушају претње сељачке остадоше здрави и читави и данас.

Пљаси-ногаје био око четрдесет година, висок, протегљаст, коштат, али јак човек. Ишао је спуштене главе, забачених руку, лагано и потешко и у ходу је увек десно назирао и пазио. Косу је шишао, а браду бријао; по врх уста стршили су му проседи густи бркови по војнички, што му је давало лицу строг израз. Лева му је нога по свој прилици била исчашена или сломијена и била је дужа од десне; у ходу му је лева нога при сваком кораку скокнула у ваздух и климатала се, клатила се овамо онамо, од чега је и добио име Пљаси-нога.*)

*) Пљасат—играти. (Клати-нога).

Уповајушчи*) је био неких пет годи-

*) Онај који се нада.

дина старији од свог друга, нешто нижа раста и ширих плећа. Али јако је кашљао и густом, проседом брадом обрасло лице беше осуто болесничким жутилом. Очи је имао велике и црне, али су сваког погледале благо и понизно. У ходу би напрћио уста и звиждукао какву монотону и тужну песму и увек једно исто. На леђи је носио неки огртач начињен од крпа разних боја; Пљаси-нога је пак ишао опасан у дугом сивом кафтану.

Уповајушчи је био сељак, а друг му је из мајсторске фамилије. Увек су ишли заједно и сељаци, кад год су их видели, рекли би:

— Опет се састали другови — ено их обојице!

— Хуљетине једне!

— Кад ће се једанпут стаманити?!

Другови се шуњали споредним путевима и бацали испитујуће погледе овамо онамо, трудећи се да се ни с ким не састану. Уповајушчи је кашљуцао и звиждукао своју песму; а нога другара му клатила се по ваздуху, као да хоће да се растави од њега и сађе са опасног пута свога господара. Или се пруђили где у крај шуме у јендеку међу џбуњем и тихо те разговарали о том како и на који начин да што украду и поједу.

(Наставиће се.)

Брзојави „Застави“.

Стигли 3 септембра

Поравнање.

Беч. Обе владе продужиле су данас пре подне преговоре о поравнању. Становиште угарске вдаде добило је превагу.

Ужасна смрт.

Клуж Јован Житваи, чиновник код варошке болнице, кад су преступи његови избили на јавност са целом својом породицом, женом и две млађе ћерке, пио је прво отрова а за тим су се сви обесили.

Судар влакова.

Востон. Воз за излет сударио се са теретним возом. До сад је нађено 25 лешева.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 14. септембра 1907. год. (Брзојавни извештај).

Гоговна роба.

Раж прво квалитет 18 кр. 95 н. до 19 кр. 25 н.

Раж средње квалитет 18 кр. 75 н. до 18 кр 85 н.

Јечам за храну 15 кр. 65 нов. до 16 кр. 05 нов.

Јечам за кување пива — кр. — н. до — кр. — н.

Зоб прво квалитет 16 кр. 50 н. до 16 кр. 60 н.

Зоб средње квалитет 16 кр. 10 н. до 16 кр 40 н.

Термини.

Жито за октобар 22 кр. 96 н. до 22 кр. 98 н.

Жито за април 1908. 23 кр. 92 н. до 23 кр. 94 н.

Раж за окт 1907. 19 кр. 44 н. до 19 кр. 46 н.

Кукуруз за мај 1908. 13 кр. 70 пот. до 13 кр. 72 н.

Кукуруз домаћи 13 кр. 80 нов. до 13 кр. 82 н.

Све од 100 кила.

ПРИПОСЛАНО.*)

ОТВОРЕНО ПИСМО

Г Ђури Манојловићу

општ. бележнику

у Долову.

Потписаним је част позвати Вас, да се у року од 8 дана изволите изјаснити:

1. Зашто нисте до данас подлели тужбу против бившег општинског комесара Пере Влашког због његове, јавно исказане тврдње, да сте од њега примили као награду за његов избор за општинског комесара 400 (словом: четири стотине) круна, а за тим да сте примали и даље награде у износу од других 400 круна?

2. Хоћете ли Ви, као јаван чиновник оставити ту ствар и даље овако, да и онако узрујано овд. грађанство са сумњом у души гледа таку „одбрану“ осумњиченог бележничког Вам достојанства?

Очекујући одговор бележимо се

У Долову 11. септ. 1907.

С поштовањем

Гавра Ракићић, Љубомир Кудрин, Јова Баријевац, Лаза Попов Светозар Живојновић.

1180

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Продајем 100 хектолитара
ЛАЊСКЕ
ШЉИВОВИЦЕ
од 24—28 гради.
25 ХЕКТОЛИТАРА
старе препеченице
од 8—13 година.
Војислав Вујчић,
Земун
I 1181 1—5

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.